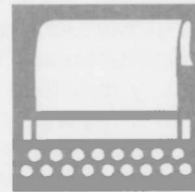

Журналістыка

Т.М. ДАСАЕВА

ЛІРЫЗМ У ПУБЛІЦЫСТЫЦЫ ЯДВІГІНА Ш., М. ГАРЭЦКАГА, В. ЛАСТОЎСКАГА

Исследуются лиризм в белорусской прозе начала XX в. и влияние этого художественного явления на становление национальной публицистики.

The article investigates lyrical tendencies of the Belarusian prose of the beginning of the XX century and deals with influence of this literary phenomenon on the process of formation of national publicistics.

Беларуская проза пачатку XX ст. дала ўзоры высокамастацкай публіцыстыкі, якая вызначаецца палемічнасцю, праблемнасцю, павышанай эмацыянальнасцю, пафаснай узнёсласцю і глыбокім лірызмам. Значную цікавасць у аспекце нашага даследавання ўяўляе сабой публіцыстыка Ядвігіна Ш., М. Гарэцкага, В. Ластоўскага.

Ядвігін Ш. стаяў ля вытокаў беларускай публіцыстыкі. Першыя матэрыялы пісьменніка з'явіліся на старонках рускага перыядычнага друку, паколькі беларускага ў той час не існавала. У 1905 г. у газеце «Белорусский вестник» былі надрукаваны артыкулы «Люди – людьми забытые», «Не убивайте их!!», «К борьбе с холерою», «Жмурки», «Устаревшая аксиома» і інш. Артыкул «Люди – людьми забытые» ўяўляе сабой роздум пісьменніка пра Беларусь, яе народ, пра стан беларускай мовы, адсутнасць яе ў сістэме навучання, у друку. Фактычна ў гэтым артыкуле Ядвігін Ш. узнімае тыя праблемы, якія потым знойдуць шырокі рэзананс на старонках першых беларускіх легальных газет «Наша доля» і «Наша ніва».

«В настоящее время нет почти такой деревушки в нашем крае, в которой бы не оказалось взрослого или хотя бы подростка, мало-мальски грамотного. Но вместе с тем нет между этими грамотеями ни одного способного понять прочитанное в любой газете, которую мы можем ему предложить».

Такое чтение для наших крестьян, этих больших детей Белоруссии, вредно, как вредно чтение пошлых романов для юношества» (Ядвігін Ш. 1976, 356), – з бодем пісаў Ядвігін Ш.

Далей аўтар робіць экскурс у мінулае беларускага «наречія», згадвае аб праграмах па збіранню асаблівасцей беларускіх гаворак, выказвае пажаданне, каб адзін з органаў друку наладзіў выданне штотыднёвага дадатку на беларускай мове з адпаведным зместам.

Артыкул «Люди – людьми забытые» прасякнуты лірызмам, вызначаецца ўсхваляванай інтанацыяй, клопатам пра лёс беларускай нацыі. Беларусаў, пазбаўленых магчымасці чытаць на роднай мове, аўтар называе «большими детьми Белоруссии».

Тэма роднай мовы стане скразной тэмай Ядвігіна Ш. – публіцыста. Надзвычай кранальным з'яўляецца яго артыкул «К борьбе с холерою», у якім аўтар, кпапоцячыся пра здароўе сялян-беларусаў, дае ім папераджальныя

парады на роднай, зразумелай мове. Письменнік выкарыстоўвае багацце беларускай народнай лексікі, прыказкі, прымаўкі, фразеалагічныя выслоўі.

Паэтызацыяй беларускай прыроды прасякнуты артыкул «Не убивайте их!!», у якім ідзе гаворка пра буслоў. Твор пачынаецца лірычным уступам: «Кого с грустью провожаем, – того с радостью встречаем. Осенний отлет птиц производит на нас какое-то грустное впечатление, тогда как прилет их весной встречаем с радостным сердцем» (Ядвігін Ш. 1976, 359). Перш чым скіраваць свой заклік-перасцярогу (ён утрымліваецца ў самой назве твора) да паляўнічых, што знішчаюць буслоў, лічачы іх драпежнымі птушкамі, письменнік згадвае, што ў беларусаў ёсць шмат легенд пра буслоў, адну з якіх аўтар прыводзіць на беларускай мове. Ядвігін Ш. піша аб тым, што селянін-беларус ніколі не асмеліцца забіць бусла, што ён «питаает к нему известную долю уважения, смешанного с суеверным страхом, и наперебой старается задобрить, заманить его на свой участок земли» (Ядвігін Ш. 1976, 360). Бусел для беларуса – сімвал роднай зямлі. У звароце да паляўнічых гучыць непрывадыць боль письменніка, крык яго душы. Артыкул заканчваецца лірычнымі радкамі, у якіх паэтызуецца душа земляроба, чулага да прыгажосці: «Не будь аиста да жаворонка, пожалуй, бедному землепашцу и головы незачем было бы ввысь приподнимать».

Так для гэтых-то па крайняй мере людзей оставьте, пожалуйста, аистов в живых!

Не убивайте, не убивайте их!!» (Ядвігін Ш. 1976, 361). Лірычная паэтыка, якая выяўляецца ў вобразнасці мовы, выкарыстанні фальклорных элементаў, лірычных адступленняў, клічных сказаў, дзеяслоўных форм загаднага ладу, надае артыкулу своеасаблівую інтанацыю, узмацняе яго гуманістычнае гучанне.

Адметнае месца ў публіцыстычнай спадчыне Ядвігіна Ш. займае нарыс «Лісты з дарогі», які друкаваўся на старонках «Нашай нівы» ў 1910 г. Гэта важкі ўклад письменніка ў беларускую нарысістыку. Твор з'явіўся ў выніку падарожжа аўтара па малавядомых кутках Беларусі. Больш за 400 вёрст прайшоў письменнік, наведаў шмат вёсак, мястэчак і хутароў, цікавіўся побытам сялян, іх мовай, культурай, вывучаў эканамічнае становішча сялян, сістэму адукацыі.

У нарысе выразна выявіўся лірызм як адна з вызначальных рыс творчай індывідуальнасці письменніка. Ён прасякнуты разважанні аўтара пра родную мову. У IV раздзеле нарыю пад назвай «Трабы – Такарышкі – Даўнары – Бакшты» аўтар згадвае пра асаблівасці мясцовай беларускай гаворкі, якую ён пачуў у Бакштах, захапляецца яе чысцінёй: «Мова беларуская ўжываецца скрозь зусім такая, якой піша і ўжывае цяпер “Наша ніва”. Наогул шмат лепей знаюць сваю родную мову кабеты, чым мужчыны. Таксама надта добра гучаюць па-беларуску і тутэйшыя даўнейшыя жыды» (Ядвігін Ш. 1976, 215).

Ядвігін Ш. захапляецца тым, што ў дадзенай мясцовасці «захавалася яшчэ старадаўняя беларуская форма ў вымове некаторых слоў» (Ядвігін Ш. 1976, 215). Свае назіранні письменнік завяршае лірычнымі радкамі: «Але калі ўжо дагэтуль мова беларуская захавалася і жыве, то і жыць будзе; а мова – гэта душа народа, калі ёсць такая душа, то ёсць і гаспадар яе – гэта сам народ, а як не гіне народ з нацыянальнай душой, так не загіне беларускі народ!»

Дык не чурацца, не заракацца трэба гэтага народа, а ісці на сустрэчу яго жаданням, яго думкам. Хай кожны, каму дораг свой родны край, загляне хоць у бліжэйшыя вёскі, загляне пад надгніўшыя стрэхі хатак, хай дзеліцца сваімі думкамі, радамі, вестачкамі, а пэўне сустрэне там прыхільнасць... Хай кожны святлейшы чалавек ідзе паміж гэтага народа і запальвае паміж яго светач навукі, свядомасці, справядлівасці і гэтакімі парадкам сплывае хоць

частку таго доўгу, які ён зацягнуў перад роднай сваёй старонкай, каторая ўскалыхала і ўздавала яго!» (Ядвігін Ш. 1976, 217).

Цеплынёй сагрэты ўспаміны Ядвігіна Ш. пра Люцынку, дзе ён хлапчуком вучыўся ў школцы дачкі вядомага пісьменніка В. Дуніна-Марцінкевіча. Талент лірыка выяўляецца і ў пейзажных замалёўках нарыса, напрыклад у апісанні Нёмана: «Не зважаючы на тое, што я сягоння адмахаў ужо чатыры мілі, усё падбаўляю ды падбаўляю ходу: хацелася яго скарэй угледзець. Вось, Ён-Ён – Нёман наш! Стаю, гляджу і вачам сваім не веру. І не такі шырокі ён, і не такі глыбокі, а такі ціхі, спакойны, здаецца, быццам і не краталецца ён, а толькі, калі, распрануўшыся, кінуўся я ў яго чыстыя воды, калі ступіў на мяккае дно, тады толькі спазнаў я, колькі ў гэтай злуднай пакоры крыецца страшэннай патайнай моцы! Не толькі плысці, ісці нават проці вады не было змогі. Доўга сядзеў я, задумаўшыся, над берагам Нёмана. Доўга ўслушываўся я да дзіўных, чароўных шэптаў яго берагом сваім... Аб чым ён шаптаў?? Ціха. Скажу вам. Я падслухаў гэтыя шэпты. Я зразумеў іх. Гэта Ён, Нёман наш, падшэптаў, вучыў... як павінны працаваць яго беларусы...» (Ядвігін Ш. 1976, 225–226). Ядвігін Ш. шмат зрабіў для развіцця нацыянальнай публіцыстыкі, пашырэння яе жанрава-стылёвага дыяпазону, узбагачэння моўнай палітры.

Даследуючы мастацкую прозу М. Гарэцкага і вылучаючы ў ёй такую якасць, як лірызм, нельга абысці ўвагай і яго публіцыстыку, з якой, па сутнасці, пачынаўся Гарэцкі-празаік. З лістапада 1912 г. на старонках газеты «Наша ніва» пачалі з'яўляцца допісы, нататкі, фельетоны, артыкулы, падпісаныя псеўданімамі «Беларус», «М. Беларус» і крыптанімамі «М. Б», «М. Б-с», якія вызначаліся вобразнасцю і эмацыянальнасцю. Малады аўтар, студэнт Горацкага каморніцка-агранамічнага вучылішча, у сваіх карэспандэнцыях «Нашы», «Не глядзелі б вочы», «Весці з Горак», «Краіна добрых абычаяў» і іншых узнімаў складаныя сацыяльныя праблемы, з горыччу апавядаў пра п'янства, непісьменнасць, знахарства, нізкую побытавую культуру, якія панавалі ў беларускіх вёсках і прыносілі вялікую шкоду людзям. Прычынай гэтых адмоўных з'яў аўтар лічыў несправядлівы грамадска-палітычны лад, сацыяльную няроўнасць і нацыянальны ўціск. «Беларусь слепа і душой і цела» (Гарэцкі 1990, 167), – усхвалявана пісаў у нататцы «Весткі з Горак» М. Гарэцкі.

Крыху пазней, асэнсоўваючы сілу друкаванага слова, у тым ліку і слова публіцыстычнага, М. Гарэцкі ў сваёй «Гісторыі беларускае літаратуры» згадвае газету «Мужыцкая праўда» К. Каліноўскага і яго адозвы, змешчаныя тут і звернутыя да беларускага народа: «Творы Каліноўскага пісаны былі з заданнямі надта далёкімі ад заданняў прыгожага пісьменства. Іх значэнне – гісторыка-літаратурнае і маральнае. Пракпамацыі Каліноўскага і іншая падобная літаратура сведчаць нам, што 1) беларускае друкаванае слова так ці інакш усё болей пашыралася; 2) што беларускім словам карысталіся тады, калі хацелі зачапіць струны беларускай душы» (Гарэцкі 1990, 230–231).

«Струны беларускай душы» закрануў і сам М. Гарэцкі ў праграмных артыкулах «Наш тэатр» (1913), «Развагі і думкі» (1914), асноўная ідэя якіх – ідэя нацыянальнага адраджэння беларусаў. М. Гарэцкі ўзнімае пытанне пра беларускі рух і ролю творчай інтэлігенцыі ў яго актывізацыі, закранае праблемы развіцця мовы, літаратуры, літаратурнай крытыкі.

Артыкул «Наш тэатр» вызначаецца вобразнай мовай, усхваляванай інтанацыяй. Ён напісаны ў форме звароту да пісьменнікаў, акцёраў, настаўнікаў. З пшчотай і замілаваннем, а таксама з вялікімі спадзяваннямі звяртаецца аўтар да прыхільнікаў адраджэння: «А вы, жрацы ў Храме нашага Адраджэння, каторыя ёсць і каторых яшчэ народзіць Бог, вы, лепшыя пчолкі з рою младабеларусаў, мастакі і штукаркі тэатра беларускага, вы асобенна вучыцеся мове і дбайце аб яе сіле і прыгажосці.

Вы, настаўнікі красамоўства і прыгожай гаворкі, тое, што вы скажаце са сцэны, з вялікаю сілаю ўкпадзецца ў душу беларускую. Гэта мае ой якую

вагу цяпер, у нашы ўжо, дзякуй Богу, даволі развіднеўшыя досвітку. Сумна, калі ўсенародна калечыцца наша мова; сэрца весяліцца, калі чуем мову слаўную, правільную» (Гарэцкі 1990, 176).

Вялікую ролю адыгрываюць у сказах дзеяслоўныя канструкцыі, асабліва з дзеясловамі загаднага ладу: *паклапаціцеся, давайце, падкрапляйце, гадуйце, нясіце, карміце, шукайце, памятайце*. Іх вельмі шмат у заключнай частцы артыкула, дзе аўтар як бы дае праграму дзеяння: «Пісьменнікі беларускія! паклапаціцеся аб тым, каб тэатр наш здаволіў мнагаможнага і бабыля, гарадскога чалавека і дзевянацкага, старога і малага...

А найскарэй давайце страву тым, што прачнуліся, і тым, што ўстаюць яшчэ, – яны пойдучь на работу, дык есці хочучь, падкрапляйце іх.

Гадуйце нашу надзею – дзетак нашых.

Нясіце яду Беднаму Народу, што праз цэлыя вякі знае і гаворыць два словы: “Я галодзен!” Карміце яго хлебам, бо ён відзеў адны каменні.

Шукайце брату свайму дарогу да праўды» (Гарэцкі 1990, 178).

Асоба аўтара, яго ўсхваляванасць надае артыкулу асаблівую эмацыянальную афарбоўку, інтанацыю: то журботную, то ўрачыстую, то заклікальную, то пранікнёна-лірычную. Лірызмам прасякнуты словы пісьменніка пра беларускую мову і беларускую песню. «Мы забылі сваю мову; старадаўняя сіла і арыгінальнасць яе і гладкая, гучная форма ў доўгія часы нашай “татаршчыны” патроху псавалася і пазычала “татаршчыны”... Тэатр наш павінен ачысціць, абяліць мову і паказаць яе гучнасць і гібкасць» (Гарэцкі 1990, 175), – пераканана сцвярджае пісьменнік.

Захпляючыся ўкраінцамі, якія захавалі сваю мову, М. Гарэцкі зноў згадвае родную мову і звяртаецца да беларусаў: «Дык і нам, беларусам, каторыя маем мову, што як родная і не горшая сястрычка мовы ўкраінскай, нам пры распачатку свайго тэатра трэба дбаць аб гучнасці і чыстаце сваей мовы і аб той яе ў паўсёдным жыцці гумарыстычна-наіўнай сіле, што выдзяляе яе сярод усіх моў славянскіх.

Пісьменнік наш, пішучы драматычны твор, мае доўг прад Беларуссю абгледзець, як дарагі камень, кожнае слоўца, зважыць, абсмакгаць і ўцяміць сілу яго» (Гарэцкі 1990, 175).

Выказванне М. Гарэцкага пра беларускую песню ўяўляе сабой сапраўдную мастацкую прозу, меладычную, вобразную: «Дык вот трэба, каб са сцэны беларускага тэатра палілася беларуская песня, каб ад яе павеяла на людзей араматным пахам беларускай народнай паэзіі, каб пачулася ў ёй турлычлівая песня жаўроначка пад вясеннім небам над зялёнай рунню, каб у ёй пачуўся і далёкі спакойна-тужлівы гук бяроставай трубы хлопчыка, што кароў пасе каля рэчкі, і шум бясконцы лясоў непраходных, і “шэпты спелых каласоў”, і звон сярпа, і “ўжык! да ўжык!” касца ў дуброве, каб чалавек пазнаў у ёй красу беларускіх палёў з горкамі-валатоўкамі ды курганкамі стара-свецкімі, лажчынкамі, мурожкамі-сенажаткамі, гайкамі, каб у ёй заблішчэла серабром ціхая рэчка, у каторую ціхамірна глядзіцца старая верба, а хлопчык сядзіць на беразе і ў дудачкі іграе...» (Гарэцкі 1990, 177).

Прыведзены ўрывак з усім комплексам вобразна-выяўленчых сродкаў красамоўна сведчыць, што аналізуемы намі артыкул М. Гарэцкага знаходзіцца на мяжы мастацкай прозы і публіцыстыкі. Ён насычаны яркімі эпітэтамі, параўнаннямі, гукапераймальнымі словамі, прыдаткамі, словамі з мяншальна-ласкавымі суфіксамі, элементамі фальклорнай паэтыкі.

Лірызм, які пранізвае выказванне аўтара, выяўляе шчырасць яго пачуццяў і глыбокую зацікаўленасць у справе захавання скарбаў нацыянальнай культуры, узмацняе публіцыстычнае гучанне артыкула, звернутага да дзеячаў беларускага нацыянальнага адраджэння. Такія ж мастацкія прыёмы выкарыстоўвае М. Гарэцкі і ў артыкуле «Развагі і думкі». Гаворачы пра беларускі рух, пра «адраджэнне белых русічоў», ён узнімае праблему бела-

рускай свядомай інтэлігенцыі, «каторая выйшла з беларускай народнай гушчы і адтуль жа бярэ сокі для свайго жыцця» (Гарэцкі 1990, 189):

«Два дзясяткі гадоў таму назад адзін этнограф пісаў, што ў беларусаў ужо няма “тутэйшай беларускай інтэлігенцыі...”».

Цяпер мы скажам, што яна ўжо, ужо ёсць! Знайшлося семячка, лягло ў добрую зямельку, узышло і... няма чаго баяцца, – з аднаго бярозавага семячка вырасце бярозавы лес на колькі вёрст. А калі вырасце! Калі будзе мець усё тое, што патрэбна да жыцця расліны: свет, цеплату, ваду, паветра... І беларуская інтэлігенцыя будзе расці, развівацца – калі? Калі будзе браць жыццёвыя сокі ў народнай гушчы» (Гарэцкі 1990, 189). М. Гарэцкаму належыць важная роля ў станаўленні і развіцці айчыннай публіцыстыкі, ва ўзбагачэнні яе не толькі новымі тэмамі, але і ў выпрацоўцы сістэмы вобразных сродкаў мовы.

Лірычна талент В. Ластоўскага, які выявіўся ў мастацкай прозе, знайшоў своеасаблівае выяўленне і ў яго палемічна-завостранай, праблемнай публіцыстыцы. Цэнтральнае месца ў ёй займае адрэджэнская тэматыка, у якой лейтматывам гучаць тэмы роднай мовы, гістарычнага мінулага Беларусі. З першай карэспандэнцыі маладога аўтара, дасланай у «Нашу ніву» («3 нашага жыцця», 1909), гэтыя матывы зоймуць трывалае месца ў далейшай публіцыстычнай творчасці пісьменніка. Аўтар з горыччу заўважае, што «ў нас доўга паднявольнае жыццё асляпіла народ, адабрала ад яго характар, цвёрдасць, гордасць нацыянальную, зрабіла яго слугой і нявольнікам, скалечыла ягоную душу і давяло народ да таго, што ён мовы сваёй роднай, спрадвечнай, – той мовы, каторая песняй калыснай лілася над ім з матчыных грудзей, пачаў стыдацца» (Ластоўскі 1997, 236). В. Ластоўскі параўноўвае родную мову з самым дарагім, святым, незабыўным для кожнага чалавека – матчынай песняй, тым самым акрэсліваючы гэту тэму як самую важную ў справе нацыянальнага адрэджэння.

У артыкуле «Як паступаць, каб дзеці, вырасшы, шанавалі сваіх бацькоў і былі ім апорай на старасць» вобразнае, усхваляванае, прасякнутае лірызмам слова пісьменніка пра родную мову арганічна ўплятаецца ў сістэму спрадвечных маральных каштоўнасцей беларусаў: «А трэба, пакуль дзіце малое, вучыць яго гаварыць роднай мовай, шанаваць гэту мову; трэба перасцерагаць, каб не перакручвалі яе чужымі словамі; трэба, каб маці пяла дзецям свае песні простыя, прывучала шанаваць прадзедаўскія абычай, – тады, як сыноч твой вырасце і пойдзе ў чужыя людзі, нічым з душы яго не выб’юць любові да свайго роднага, і дзе б ён ні быў – хоць за морам, яго заўсёды пацягне сэрца ў свой куток, да сваіх бацькоў» (Ластоўскі, 1997, 252).

Моўнае пытанне закранае В. Ластоўскі і ў артыкулах «Аб патрэбе стылю ў жыцці народа», «Перапіска ў беларускай мове». Асабліва выдзяляецца ў гэтым шэрагу артыкул «Родная мова», у якім гнеўная інтанацыя аўтара, скіраваная на тых, хто грэбуе роднай мовай, мяжуе з паэтычнай, лірычнай. Сродкі лірызацыі аўтар выкарыстоўвае там, дзе выяўляе сваё захапленне прыгажосцю і багаццем роднай мовы. Пералівы пачуццяў аўтара-лірыка выяўляюцца ў разнастайных адценнях, якімі ён характарызуе мову. Родная мова – гэта «музыка душы», а «душа без роднай мовы – гэта кветка без каранёў», «родная мова чаруе душу, душа рвецца да яе, бо яна – калыска душы, гордасць і імя народа», «родная мова для нас – гэта музыка ўсіх пачуццяў, якія перажываў народ наш» (Ластоўскі 1997, 280). Любасць, замілаванасць аўтара беларускай мовай напаяе асаблівым зместам заклікі аберагаць і ўзбагачаць мову, успрымаць яе як «натуральны фундамент», на каторым чалавек павінен будаваць дом сваёй сілы духоўнай, свайго розуму, пачуцці дабра і зла, справядлівасці і крыўды, красы і брыдзі» (Ластоўскі 1997, 280).

Паэтызацыя гісторыі, культурнай спадчыны беларусаў, якая знайшла яракае ўвасабленне ў абразках і апавяданнях В. Ластоўскага, адбілася і ў яго публіцыстычных артыкулах: «Памяці Сяргея Палуяна», «Колькі слоў аб веры беларусаў», «З паездкі на сельскагаспадарчую выстаўку ў Быхаў», «Прадмова да «Кароткай гісторыі Беларусі» і інш. Захапленне аўтара праяўляецца то ў форме афарызма («Гісторыя – гэта фундамент, на каторым будзецца жыццё народа» (Ластоўскі 1997, 247)), то гучыць пранікнёнай мелодыяй, якая нібы ліецца проста з сэрца аўтара. Дастаткова ўспомніць радкі пра старажытны Полацк, «даўнюю беларускую сталіцу», з артыкула «Беларускі вечар у Полацку»: «Сталіца здалёку выглядае казіста і горда, – вычуваецца нейкая ўкрытая веліч і ў гэтых руінах, што ляглі, як ранены рыцар, катораму час, быццам птахі-груганы паскумталі цела, – ляжыць спакойны, бязмоцны, але гордасць застыгла на абліччы яго, і, ступаючы па целу гэтага велікана з слаўнай мінуўшчынай, нехаця прыцішаеш голас, каб не збудзіць заснуўшага...» (Ластоўскі 1997, 245). Публіцыстычная спадчына В. Ластоўскага – узор грамадзянскасці і прафесійнага майстэрства.

Публіцыстыка Ядвігіна Ш., М. Гарэцкага, В. Ластоўскага вызначаецца адраджэнскім пафасам, асветніцкай скіраванасцю, абаронай агульначалавечых каштоўнасцей, увагай да пытанняў эстэтыкі, нацыянальнай культуры і мовы. Лірызм узмацняў сілу ўздзеяння страсных публіцыстычных артыкулаў, напоўненых клопатам пра лёс Бацькаўшчыны і яе народа.

Літаратура

- Гарэцкі М. Творы. Мн., 1990.
Ластоўскі В. Выбраныя творы. Мн., 1997.
Ядвігін Ш. Выбраныя творы. Мн., 1976.

Паступіла ў рэдакцыю 12.01.2001.

Таццяна Мікалаеўна Дасяева – кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі.

Т.Д. ОРЛОВА

ТЕАТРАЛЬНАЯ ЖУРНАЛИСТИКА В КОНТЕКСТЕ ГАЗЕТНОЙ ПОЛОСЫ

Исследуется театральная журналистика, возникшая в 90-х гг. XX в. и вобравшая элементы разнообразных жанров.

The atrical journalism, that appeared in the 90's of the XX Century and that absorbed elements of different genres is considered in the article.

Энциклопедическая литература определяет термин «критика» как искусство разбирать, судить, анализировать, высказываться. Выделим из этих определений задачу художественной критики – высказывать суждение, в том числе отрицательное, и по отношению к литературной, музыкальной, театральной, кинематографической и другой «духовной продукции». При этом, имея в виду общественные интересы, необходимо придавать критике публицистический характер, отражать позиции партий, социальных групп, но никак не индивидуальный частный интерес. О соотношении субъективного и объективного в критике разговор особый.

По мнению исследователей, «первый читатель был по существу и первым критиком» (КЛЭ IV, 1967, 254). С таким же основанием можно утверждать, что первые театральные зрители были первыми рецензентами. Естественно, они высказывали суждения очень личностные, не опирающиеся на научные критерии. «Критику – как особую профессию, – исторически создала пресса, причем не столько специальная научная, внутри которой собственно критика и научные изыскания в области искусства долго существовали рядом и нераздельно, а общая, рассчитанная на интерес более или менее широкой публики» (Баранов 1982, 18). Мысль о том, что критика